

JESIEŃ NARODÓW W EUROPIE I W POLSCE

W Polsce to trwało 10 lat, na Węgrzech 10 miesięcy, w NRD 10 tygodni, może w Czechosłowacji zajmie to 10 dni?

Timothy Garton Ash (ur. 1955), brytyjski historyk, w rozmowie z Václavem Havlem
23 listopada 1989 roku w teatrze Laterna Magika, w Pradze

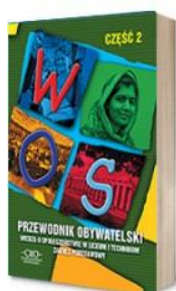
JESIEŃ NARODÓW W EUROPIE I W POLSCE

Kalendarium wydarzeń

EUROPA, ŚWIAT	POLSKA
1989	
2 maja – Węgry zaczynają likwidację specjalnych umocnień na granicy z Austrią	6 lutego – 5 kwietnia – obrady Okrągłego Stołu zakończone podpisaniem porozumienia przez przedstawicieli władz i „Solidarność”
20 maja – masowe demonstracje ludności pochodzenia tureckiego w Bułgarii, po tygodniu stłumione przez siły bezpieczeństwa	17 kwietnia – sąd ponownie legalizuje NSZZ „Solidarność”
4 czerwca – masakra protestujących studentów na placu Tiananmen w Pekinie	4–18 czerwca – pierwsze częściowo wolne wybory do Sejmu i Senatu kończą się bezapelacyjnym zwycięstwem kandydatów „Solidarności”
16 czerwca – drugi pogrzeb Imre Nagya, przywódcy państwa węgierskiego w czasie powstania narodowego w roku 1956 – Węgry wstępują na drogę reform	19 lipca – gen. Jaruzelski jako jedyny kandydat, przewagą jednego głosu, zostaje wybrany na prezydenta Polski
19 sierpnia – obywatele NRD zaczynają masowo uciekać do RFN poprzez ambasady tego państwa w Budapeszcie, Pradze i Warszawie	24 sierpnia – Sejm powierza misję stworzenia rządu Tadeuszowi Mazowieckiemu
23 sierpnia – początek demonstracji na Litwie, Łotwie i w Estonii; 2 miliony mieszkańców tworzy żywy łańcuch między Wilnem, Rygą i Tallinem	12 września – powstaje pierwszy niekomunistyczny rząd w państwach bloku radzieckiego
18 października – odchodzi Erich Honecker, stalinowski przywódca NRD, trwają manifestacje antyrządowe w Berlinie i w Lipsku (modlitwy w intencji pokoju w kościele św. Mikołaja)	10 października – rząd ogłasza program systemowej reformy gospodarczej, tzw. program Balcerowicza, który wchodzi w życie 1 stycznia 1990 roku
23 październik – proklamowanie Republiki Węgierskiej	9–14 listopada – wizyta kanclerza Helmuta Kohla; podczas mszy w Krzyżowej na Śląsku ma miejsce symboliczne pojednanie obu narodów
10 listopada – pada mur berliński wybudowany przez jedną noc w 1961 roku przez NRD w celu powstrzymania wyjazdów na Zachód; w próbach jego sforsowania życie straciło 80 osób;	29 grudnia – zmiany w polskiej konstytucji, m.in. przywrócenie nazwy Rzeczpospolita Polska

EUROPA, ŚWIAT	POLSKA
1989	
10 listopada – ustąpienie Teodora Żiwkova, komunistycznego przywódcy Bułgarii; początek przemian w Bułgarii 11–22 listopada – wizyta Lecha Wałęsy w USA (15 listopada przemówienie przed obiema izbami Kongresu) 17–27 listopada – masowe manifestacje w Pradze, tzw. aksamitna rewolucja – partia komunistyczna oddaje władzę, 29 grudnia prezydentem państwa zostaje Václav Havel 16–26 grudnia – krwawa rewolucja w Rumunii, publiczna egzekucja komunistycznego dyktatora Nicolae Ceaușescu i jego żony Eleny (25 grudnia), władzę przejmują jego przeciwnicy z partii komunistycznej	
1990	
styczeń – marzec – obrady Okrągłego Stołu w Bułgarii 4 lutego – Słowenia ogłasza niepodległość – początek rozpadu Jugosławii 2 lutego – Estonia proklamuje niepodległość 11 marca – Litwa proklamuje niepodległość 5 maja – Łotwa proklamuje niepodległość marzec–czerwiec – wolne wybory w NRD, na Węgrzech, w Rumunii, Czechosłowacji i Bułgarii 12 września – przyzwolenie na zjednoczenie wschodnich i zachodnich Niemiec podczas tzw. konferencji „2+4”, w której obok dwóch państw niemieckich uczestniczą ZSRR, USA, Wielka Brytania i Francja 3 października – zjednoczenie Niemiec.	
29 stycznia – rozwiązanie PZPR, w jej miejsce powstaje Socjaldemokracja Rzeczypospolitej Polskiej 27 maja – wolne wybory do samorządu gminnego 7 września – nota rządu RP o wycofanie Armii Radzieckiej z Polski wrzesień–grudzień – tzw. wojna na górze – obóz „Solidarności” rozpada się na środowiska popierające w wyborach prezydenckich Tadeusza Mazowieckiego i Lecha Wałęsę 9 grudnia – Lech Wałęsa w wolnych wyborach zostaje wybrany na prezydenta RP 22 grudnia – ostatni prezydent na wychodźstwie Ryszard Kaczorowski przekazuje prezydentowi Lechowi Wałęsie insygnia władzy.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Kalendarium: Świat i Polska 1945–2018”.

Andrzej Waśkiewicz, *Mur runął*

w: *Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 2*, s. 127